

DE KOSTPRIJS VAN DE MONARCHIE IN EUROPA (dutch title)

THE PUBLIC BUDGET COST OF SOME MONARCHIES and REPUBLICS
IN WESTERN EUROPE

APRIL 2012 – Zesde editie (NL versie)

Prof. dr. Herman Matthijs
Hoogleraar bestuurswetenschappen en openbare financiën
Universiteit Gent (faculteit economie en bedrijfskunde)
Vrije Universiteit Brussel (Politieke wetenschappen)

Deze studie gaat nader in op de budgettaire kostprijs van de monarchie ten laste van de schatkist in acht West Europese landen. Onder dit laatste verstaan we diverse parlementaire democratieën met een Koning(in) of Groothertog als staatshoofd. De groep onderzochte landen zijn sinds 2010, namelijk: Spanje, Noorwegen, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, België, Denemarken, Zweden en het Groothertogdom Luxemburg.

In de vijfde versie werd voor de eerste maal de budgettaire kost van Presidenten berekend, namelijk in de republieken Frankrijk en Duitsland.

Dit is de versie 2012 en reeds de zesde editie van deze studie. De eerste studie dateerde uit 2007 die begon met de kost te berekenen van de monarchieën in België, Nederland , Denemarken en Zweden.

De cijfergegevens van deze studie zijn gebaseerd op de nationale begrotingen van de tien onderzochte landen. Deze vergelijkende studie heeft steeds veel tijd gestoken in het onderzoek van de verschillende en niet echt vergelijkbare begrotingsstelsels van de tien vermelde landen. De desbetreffende nationale begrotingsstelsels zijn erg verschillend in hun vorm alsook structuur.

De omrekeningskoersen naar de EURO zijn gebaseerd op de koers van 20 april 2012. In casu gaat het om de koersen van de Noorse kroon, de Deense kroon, de Zweedse kroon en het Britse pond.

Deze studie analyseert de kost van het staatshoofd en de eventueel bestaande dotaties. De onderzochte landen kennen omwille van historische alsook politiek-institutionele redenen allen een eigen traditie ten aanzien van het onderzochte item.

De studie probeert een proeve te brengen van vergelijkende conclusie.

I. Spanje – Espana -- Spain

Artikel 65, lid een, van de Spaanse grondwet stelt dat de Koning jaarlijks recht heeft op een bedrag uit de staatsbegroting. Het Koninklijk Besluit nr.434 van 6 mei 1988 regelt de basis van dit bedrag en zijn toepassingen voor het ‘Casa de su majestad El Rey’. Deze Spaanse vorm van civiele lijst dient als ondersteuning voor de taken als staatshoofd, zoals: de lonen voor niet ambtenaren en het protocol. De officiële staatsbezoeken, de ontvangsten van officiële buitenlandse delegaties en de veiligheid van de leden van de koninklijke familie zijn ten laste van de staat.

1.1. De reglementering

De Koning besteedt dit bedrag vrij over het ‘Casa de su majestad El Rey’ en andere leden van de koninklijke familie. Het bedrag werd tot en met het jaar 2009 elk jaar gerelateerd met de stijging van de inflatie.

De uitgaven van het ‘Casa El Rey’ zijn onderworpen aan de vigerende arbeid- en fiscale reglementeringen. Ook zijn de koning, de koningin, de prins en de prinses van ‘Asturia’ (troonopvolgers) en de ‘Infantas’ met hun echtgenoten onderworpen aan de fiscale regels met betrekking tot hun inkomens en hun bezittingen.

De koninklijke familie kan wel genieten van de woonst in de staatspaleizen. Het onderhoud van het ‘Zarzuela’ paleis en andere koninklijke domeinen die de staat ter beschikking stelt, zijn ten laste van een autonoom staatsagentschap ‘Patrimonio National’.

Het jaarlijks bedrag van het ‘Casa El Rey’ wordt globaal vermeld in de staatsbegroting. Ook in Spanje is het beginsel van de specialiteit niet van toepassing op de civiele lijst.. De staatsbegroting begint met ‘seccion 01 casa de su majestad El Rey’.

Op vraag van de koning was het begrotingskrediet ten voordele van de civiele lijst voor 2010 niet verhoogd met een indexering tegenover het jaar 2009 en dit in het kader van de budgettaire besparingspolitiek.

Voor het jaar 2011 is er een vermindering van vijf procent doorgevoerd en dit als gevolg van de sanering van de Spaanse openbare financiën.

Uiteraard gebeurt dit laatste in samenspraak met de regeringsleider (‘President Consejo de Ministor’).

De kost van de civiele lijst is als volgt:

2009: 8.896.900 euro
2010: 8.896.900 euro
2011: 8.434.300 euro
2012: 8.264.280 euro

De civiele lijst van 2011 gaat er met 5,5% op achteruit tegenover 2010. Verhoudingsgewijs gaat de civiele lijst 2012 er 2 procent op achteruit tegenover het jaar 2011.

We dienen er ook op te wijzen dat dit land een enorm probleem kent met zijn overheidsbegrotingen.

*** Bladzijde II ***

In Spanje heeft de politieke wereld ervoor geopteerd dat de koning—als staatshoofd—het voorbeeld moet geven ten aanzien van de inlevering met het oog op het bereiken van EU begrotingsregels inzake de overheidstekorten.

Nadat de civiele lijst voor de ‘ La Casa del Rey ‘ tussen 2009 en 2010 bevroren bleef, is er tussen 2010 en heden een daling van 7,1 procent vast te stellen.

1.2. De vernieuwing

Ingevolge een gerechtelijk onderzoek in de loop van het jaar 2011 ten aanzien van Inaki Urdangarin, de schoonzoon van de koning heeft het ‘Palacio de la Zarzuela’ de besteding van de middelen van de Spaanse civiele lijst openbaar gemaakt.

Dit is gebeurd via de website van het paleis en ook de Spaanse pers heeft er uitvoerig over bericht in de kerstperiode van 2011.

Het ‘ Casa de Su Majestad el Rey’ heeft het volgende overzicht gegeven van de uitgaven in de tekst (“ Presupuesto anual – dotacion economica”)

De som van 8,4 miljoen euro aan civiele lijst werd als volgt opgedeeld in 2011:

- La Familia real: 814.128 euro / 9,65 %

Dit bedrag kan als volgt worden opgedeeld over de diverse leden van de Spaanse koninklijke familie: Koning Juan Carlos (“El Rey”) krijgt in 2011 hiervan 292. 752 euro (140.519 euro als loon en 152.233 euro als representatiekost) ; de kroonprins (“el Principe de Asturias”) kreeg in 2011 een som van 146.375 euro; een globaal bedrag van 375.000 euro is bestemd voor de Koningin (“la Reine”) alsook de kroonprinses (“la Princesa de Asturias”) en de twee dochters van het staatshoofd (“ las Infantas”)..

- Personeelskosten (los gastos de personal): 4.039.000 euro / 47,89%

Deze uitgaven gaan specifiek over de personeelsleden die door het paleis moeten worden betaald. In totaal werken er meer dan 500 mensen in het koninklijk huis, waarvan een heel omvangrijke groep gedetacheerd is door de overheidsadministratie.

- Werkingskosten (los gastos corrientes en bienes y servicios):3.275.000 euro / 38,83%

In concreto gaat het hier om de uitgaven inzake informatica, het protocol (1,2 miljoen euro), het wagenpark enz.. De Spaanse koning moet ook geen verwarming, water of elektriciteit betalen in de diverse staatspaleizen die hem ter beschikking staan.

- Niet voorzien uitgaven (fondo de contingencia): 206.152 euro / 2,44%
- Investeringskosten (inversiones reales): 100.000 euro / 1,19 %

Op basis van de bovenstaande cijfers zijn de personeelskosten de belangrijkste uitgavenpost voor de Spaanse civiele lijst.

Vele uitgaven van het Spaanse vorstenhuis zijn ingeschreven in de ministeriele begrotingen. Volgens de linkse Spaanse krant ‘El publico’ (26 december 2011) is de reële kost van de Spaanse monarchie een bedrag van bijna 60 miljoen euro. Daarin zit ook de beveiligingskost

*** Bladzijde III ***

van de koninklijke familie. Er moet wel onderstreept worden dat de veiligheid van een staatshoofd in elke land een taak is van de regering en die nergens gerelateerd is met een civiele lijst.

Ook de dure safari van de koning in zuidelijk Afrika (april 2012) komt slecht over bij de door de financiële crisis getroffen Spaanse bevolking.

II. Noorwegen -- Norge -- Norway

Artikel 24 van de Noorse grondwet bepaalt dat het Parlement (‘Storting’) elk jaar een bedrag ten laste van de staatsbegroting vastlegt ten aanzien van de civiele lijst.

De koning is vrij om dit bedrag te besteden over zijn koninklijk huis (‘ Det Kongelige Hus’) en zijn familie. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd aan de stijging de inflatie.

De koning, de koningin, de kroonprins (in casu: Haakon Magnus) en diens echtgenote zijn vrijgesteld van belastingen. Hun persoonlijke financiële toestand wordt ook niet openbaar gemaakt. De andere leden van de koninklijke familie (vb. Prinses Martha Louis: de dochter van de koning) vallen wel onder de vigerende fiscale regels.

2.1. De civiele lijst

Het jaarlijks bedrag voor het ‘ Det Kongelige Hus’ wordt globaal vermeld in de Noorse staatsbegroting. Er is dus wel een toepassing van het beginsel van de specialiteit.

De Noorse koninklijke familie heeft de beschikking over diverse staatspaleizen (Oslo, Stavanger, Trondheim en Bergen). De officiële staatsbezoeken , de binnenlandse plechtigheden en de veiligheid zijn ten laste van de staatsbegroting.

Voor 2011-2012 zijn er door het Parlement de volgende kredieten ingeschreven op de begroting voor het: ‘Det Kongelige Hus’ met een totaal van 190,6 miljoen NOK.

Dit bedrag is als volgt opgesplitst :

-- loon (‘Apanasje’) voor de koning (‘Kongen’) en de koningin (‘Dronningen’):

2011/2012 : 9,7 miljoen NOK (1.282.914 euro)

2010/2011: 9,3 miljoen NOK

-- de kosten voor het Hof (‘Det Kongelige Hoff’)

2011/2012: 150,6 miljoen NOK (19,9 miljoen euro)

2010/2011: 146,1 miljoen NOK

-- renovatie paleizen

2011/2012: 5,6 miljoen NOK (740 duizend euro)

2010/2011: 17,1 miljoen NOK

Dit geeft een totaal van 165,9 miljoen NOK (21,9 miljoen EURO) voor het staatshoofd en zijn echtgenote gedurende het begrotingsjaar 2011/2012.

Tijdens het vorige jaar 2010/2011 was dit 172,5 miljoen NOK en het verschil tussen de beide begrotingsjaren zit in de lagere investeringsdotaties. Het loon en de kosten stijgen wel.

In het jaar 2009/2010 was er een bijkomende eenmalige som van 20,9 miljoen NOK voor het koningspaar en dat ter ere van de zeventigste verjaardag van de koning. Dat bedrag diende voor hun stichting ter ondersteuning van humanitaire acties.

*** Bladzijde V ***

Het jacht van de koning wordt onderhouden door de zeemacht en de Noorse spoorwegen beheren de koninklijke trein.

2.2. De dotatie kroonprins

Daarnaast voorziet de staatsbegroting ook in dotaties voor de kroonprins ('Kronprinsen') en de kroonprinses ('Kronprinsessen'), namelijk:

-- loon/ Apanasje:

2011/2012: 8 miljoen NOK (1.058.680 euro)

2010/2011: 7,7 miljoen NOK

-- werkingskosten:

2011/2012: 16,7 miljoen NOK (2,2 miljoen euro)

2010/2011: 16,2 miljoen NOK

Dit geeft een volgend totaal voor de troonopvolgers, namelijk:

2009/2010: 23,2 miljoen NOK

2010/2011: 23,9 miljoen NOK

2011/2012: 24,7 miljoen NOK (3,2 miljoen euro)

De totale som van de civiele lijst en de dotatie is als volgt geëvolueerd:

2009/2010: 211,3 miljoen NOK door de huwelijkspremie

2010/2011: 196,4 miljoen NOK

2011/2012: 190,6 miljoen NOK (25,2 miljoen euro)

2.3. Het jaarverslag

Het paleis publiceert elk jaar wel een verslag (Arsberetning – Det Kongelige Hoff) met daarin een financiële analyse van de budgettaire situatie van het koninklijk huis.

Dit verslag publiceert de rekening van de civiele lijst en de dotatie aan de kroonprins.

Dit verslag geeft een zeer gedetailleerd overzicht van de desbetreffende uitgaven. Zo leert het verslag 2010 ons dat de rekening van de kroonprins afsluit met een surplus van 839.915 NOK, dat overgeboekt wordt naar het volgende jaar.

Daarentegen kent de civiele lijst een deficit van 285.079 NOK over het jaar 2010.

De uitgaven over 2010 waren goed voor 145,7 miljoen NOK en kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- personeelskosten (Lonnkostnader): 92,9 miljoen NOK of 63,7%
- aankopen (Anskaffelser og Utvikling): 6,9 miljoen NOK
- onderhoudskosten (Driftskostnader): 30,2 miljoen NOK of 20,7%
- Projecten (Prosjekter): 15,7 miljoen NOK

*** Bladzijde VI ***

Dit jaarverslag gaat verder gedetailleerd in op alle uitgaven. Zo publiceert dit Noorse verslag een uitgebreid overzicht van de onderhoudskosten, bijvoorbeeld: reiskosten voor 983.615 NOK, elektriciteit en verwarming voor 4,2 miljoen NOK

Deze jaarverslagen worden intern geverifieerd door het administratief hoofd van het koninklijk huis (Hoffsjef) en extern door een boekhoudkantoor (deloitte).

Concluderend kan men stellen dat het Noorse systeem gepersonaliseerd is een looncomponent bevat. Er bestaat een transparant budgettair stelsel, dat wel niets zegt over de persoonlijke financiën.

III Nederland -- Holland

Nederland is er een doorzichtiger systeem met betrekking tot de budgettaire kost van het koningshuis vanuit de rijksbegroting.

Naast de Koningin krijgen de Kroonprins (officiële benaming in de begroting: de vermoedelijke opvolger van de koning) en zijn echtgenote een dotatie uit de begroting. In het verleden was dat ook het geval voor prins gemaal Claus. Zij zijn de enige personen die een dotatie krijgen. Men maakt in Nederland het onderscheid tussen de Koningin en haar echtgenoot alsook de kroonprins en zijn echtgenote. Daardoor zijn er maximaal vier dotaties behoudens gewezen levende Koningen/Koningin en hun wederhelften.

Nederland kent het verschil tussen de koninklijke familie en het koninklijk huis. De koninklijke familie is de familie van Oranje Nassau, doch niet ieder lid van deze familie behoort ook tot het koninklijk huis.

Tot dit koninklijk huis behoren het staatshoofd, het afgetreden staatshoofd, de leden van de koninklijke familie die voor de troonopvolging in aanmerking komen en de bovenvermelde echtgenoten. Het koninkrijk Nederland kent een statuut op de leden van familie die in aanmerking wensen te komen voor de troonopvolging. Deze groep uit de familie heeft zich te houden aan een aantal regels en verplichtingen. Een van deze regels houdt in dat zij geen verklaringen mogen afleggen met politieke voorkeuren/inhoud.

In 2008 is er een omvangrijke discussie ontstaan aangaande de kost van de Nederlandse monarchie tussen de politieke partijen.

Op 10 en 12 juni 2008 heeft de Minister President Prof. J.P. Balkenende (CDA) twee brieven gericht aan leden van de Tweede Kamer met betrekking tot hun vragen over de kost van de monarchie.

Zo is er , volgens de regeringsleider, nood aan een hervorming van het systeem der kosten van de leden van het koninklijk huis. Het overzicht is te moeilijk omdat teveel ministeries betrokken zouden zijn in de berekening van een transparant systeem. Zo is de kost van regeringsvliegtuigen in het verleden berekend op naam van het koninklijk huis terwijl er bewindslieden van gebruik maakten. Zo is ook de regeling van het financieel statuut Koninklijk huis niet meer actueel. Er zijn teveel componenten in de berekening en de veiligheidskost is in feite een staatszaak.

De wijzigingen in de wet op het financieel statuut koninklijk huis zijn goedgekeurd door de Tweede Kamer op 3 juli 2008 en de Eerste Kamer op 18 november 2008.

*** Bladzijde VII ***

De toelichting van deze wet stelt dat de berekeningswijzen stammen uit de jaren zeventig en nog bepalingen bevatten over reeds overleden personen.

Artikel 40, eerste lid, van de Nederlandse grondwet bepaalt de wettelijke basis van de koninklijke dotaties.

De nieuwigheden in het statuut zijn de volgende :

- er blijven nog twee componenten over in plaats van drie in het oude systeem,
- de bepalingen aangaande overleden personen zijn geschrapt,
- de hoogte van de uitkering wordt vastgelegd voor gewezen staatshoofden,
- er komt een wettelijke basis voor de functionele uitgaven,
- er wordt duidelijk omschreven wat de staatspaleizen zijn.

Daarop werd de gewezen Minister van Financiën dr. Gerrit Zalm (VVD) belast met het voorzitterschap van de stuurgroep: “ herziening stelsel kosten koningshuis.” Dat rapport is neergelegd op 27 februari 2009 en aangenomen door het kabinet op zes maart 2009.

Vanaf het jaar 2010 worden enkel de volgende soorten uitgaven opgenomen in de begrotingsstaat behorende bij de begroting van de koningin, namelijk: de uitkeringen, de functionele uitgaven en de doorbelaste uitgaven van andere begrotingen.

Ten eerste, zijn er de uitgaven die direct samenhangen met het koningshuis.

Hier gaat het om de uitkeringen aan de leden van de koninklijke familie.

Elk van deze dotaties wordt budgettair opgedeeld in twee stukken , namelijk:

- een A component met betrekking tot het inkomensbestanddeel.
- een B component aangaande de personeels- en de materiele kosten.

De A component is het inkomensbestanddeel. Als basis is het bedrag genomen dat vermeld staat in de wet aangaande het financieel statuut van het koninklijk Huis. Dat bedrag is aangepast in de verhouding waarin de bezoldiging van de vice-voorzitter van de Raad van State (in casu: Herman Tjeenk Willink) in het jaar 2010 afwijkt van de bezoldiging in het jaar 2007.

De B component heeft betrekking op de personeels- alsook materiele uitgaven. Het basisbedrag uit de wet financieel statuut wordt voor de helft aangepast in de verhouding waarin de bezoldiging van het niet militair rijks personeel in 2010 afwijkt van de bezoldiging in het jaar 2007. De andere helft wordt gerelateerd aan de toename van de consumentenprijsindex.

Tot in het jaar 2008 waren er drie componenten en kwam het er op neer dat de huidige component was opgedeeld in twee aparte delen.

3.1. De civiele lijst

Ook in Nederland slaat de civiele lijst op de overheidstoelagen aan het staatshoofd. De Koningin krijgt in 2012 de volgende bedragen in Euro):

*** Bladzijde VIII ***

	Component A	Component B
2009	813.000	4.188.000
2010	834.000	4.268.000
2011	829.000	4.314.000
2012	830.000	4.358.000

Als totaal in euro geeft dit het volgende over de jaren heen:

-- 2009: 5.001.000
-- 2010: 5.102.000
-- 2011: 5.143.000
-- 2012: 5.188.000

In de periode 2009-2012 is de A component met 2% gestegen en de B component met vier procent.

3.2. De kroonprins en kroonprinses

In Nederland is er ook een aparte dotatie voor de troonopvolger alsook voor zijn echtgenote. Voor kroonprins Willem Alexander geeft dit het volgende voor zijn componenten A en B.

Component A: 241.000 (2009)-- 248.000 (2010)-- 246.000 (2011)-- 246.000 (2012)
Component B: 1.107.000 (2009)--1.158.000 (2010)--1.140.000 (2011)—1.152.000(2012)

Als totaal geeft dit in euro de volgende bedragen over de jaren heen:

-- 2009: 1.348.000
-- 2010: 1.406.000
-- 2011: 1.386.000
-- 2012: 1.398.000

In de periode 2009-2012 stijgt de component A met twee procent en voor de B component is dat vier procent.

Voor kroonprinses Maxima is er de volgende evolutie voor haar A en B component.

Component A: 241.000 (2009) -- 248.000 (2010) -- 246.000 (2011) -- 246.000 (2012)
Component B: 370.000 (2009) -- 376.000 (2010) -- 380.000 (2011) -- 384.000 (2012)

Als totaal geeft dit de volgende begrotingscijfers in euro voor de kroonprinses:

-- 2009: 611.000
-- 2010: 624.000
-- 2011: 626.000
-- 2012: 630.000

*** Bladzijde IX ***

In de periode 2009-2011 geldt ook voor de dotatie aan prinses Maxima dat de A component met twee procent toeneemt en de B component met vier procent stijgt.

3.3. De som

In de periode 2009-2012 is de totale kost van de civiele lijst en de twee dotaties (in EURO) als volgt geevolueerd:

- 2009: 6.961.000
- 2010: 7.132.000
- 2011: 7.155.000
- 2012: 7.216.000

3.4. De functionele uitgaven

Secundo, zijn er de functionele uitgaven van de koningin. Deze uitgaven bevatten de bedragen die te relateren zijn met de uitoefening van het koningsschap en die op declaratiebasis door het koninklijk huis worden ingediend bij de Minister President. Deze uitgaven worden betaald ten laste van de begroting.

Dit tweede deel in de begroting van de koningin wijkt vanaf het begrotingsjaar 2010 volledig af van de vorige jaren.

Zeer gedetailleerd geeft dit deel van de koninklijke begroting weer wat onder deze uitgaven kan worden verstaan.

(I) de personeelsuitgaven voor het koninklijk huis

In concreto gaat om zowat 260 mensen die o.a. werken in het onderhoud, chauffeurs, werkende personen in de drie door de staat ter beschikking gestelde paleizen (Huis ten Bosch, Noordeinde en Amsterdam) enz..

(II) de materiele uitgaven

Dit zijn de uitgaven die betrekking hebben op de instandhouding van het wagenpark, de werkingskosten van de ter beschikking gestelde paleizen, de kosten telecommunicatie, de public relation, de tegemoetkoming infrastructuur werken kroondomein Het Loo enz...

(III) luchtvaartuigen

Hier betreft het de uitgaven voor het gebruik van vliegtuigen door de koningin alsmede de private vlieggkosten van de dotatiegerchtigde leden van het koninklijk huis. Het gaat hier zowel om vliegtuigen van de luchtmacht als andere luchtvaartuigen. De staatsbezoeken en de werkbezoeken aan het Caribisch deel van het Koninkrijk vallen niet onder deze uitgaven.

*** Bladzijde X ***

(IV) Groene Draeck

Dit domein werd in 1957 door de staat geschonken aan de toenmalige kroonprinses (in casu Beatrix) . De staat gaf bij deze schenking mede het onderhoud als geschenk. Zodoende is het onderhoud van dit gebied ten laste van de staat, in de praktijk door het marinebedrijf. Sinds 2009-2010 betaalt de koningin ook een deel van de renovatie.

(V) Caribisch deel koninkrijk

De reis, verblijf alsook de vlieggkosten aan het Caribisch deel zijn ten laatste van de functionele uitgaven. Indien er in een jaar geen werkbezoek plaatsvindt, vallen de middelen weg. .

Samengevat zijn de functionele uitgaven voor 2012 als volgt (in Euro):

■ personeel :	17.631.000
■ materieel:	7.817.000
■ luchtvaartuigen:	1.107.000
■ groene draeck:	47.000
■ Antillen / Aruba:	80.000

De totale begrotingskost voor de functionele uitgaven bedraagt voor het jaar 2012 in totaal 26.682.000 euro (2011: 26.407.000 euro en in 2010: 26.818.000 euro).

3.5. De doorbelaste uitgaven

Het derde deel in de begroting van de koningin behelst de doorbelaste uitgaven. Dit zijn de uitgaven die niet via de dienst van het koninklijk huis lopen , maar wel deel uitmaken van de uitgaven die functioneel samenhangen met het koningschap.

Deze uitgaven worden betaald onder de verantwoordelijkheid van de bevoegde Ministers. In het nieuwe systeem vanaf 2010 zijn de uitgaven voor de beveiliging van de koninklijke familie, de staatsbezoeken en het groot onderhoud van de staatspaleizen geen deel meer van dit begrotingsdeel. Ingevolge de brief van de Minister President (Tweede Kamer, 2008-2009, doc. 31-700-1, nr. 5) vallen deze uitgaven onder de budgettaire verantwoordelijkheid van de Ministers van Justitie, Buitenlandse Zaken en Verkeer en Waterstaat.

De beveiliging van de leden van het koninklijk huis is in handen van de dienst “ Koninklijke en diplomatieke beveiliging”(D.K.D.B.) Dit is een van de diensten van de politie en staat in voor de veiligheid van de leden van het koninklijk huis overal ter wereld alsook hun gasten en in sommige gevallen diplomaten.

De doorbelaste uitgaven hebben betrekking op de personele en materiele uitgaven vanwege de RVD met betrekking tot de mediabegeleiding, de begeleiding van publieke optredens van de leden van het koninklijk huis enz.

Hiertoe behoren ook de uitgaven van het militair huis als deel van het koninklijk huis. Deze dienst is belast met het organiseren van evenementen, onderhoud de niet politieke contacten met de Minister van landsverdediging en is verantwoordelijk voor het militair ceremonieel aan het hof. .

*** Bladzijde XI ***

Tenslotte behoren tot deze doorbelaste uitgaven ook de begrotingskredieten ten behoeve van het kabinet der koningin. De taak van dit kabinet van de koningin is om het staatshoofd bij te staan in de uitoefening van haar grondwettelijke taken. Hieronder verstaat men de contacten tussen de koningin en de leden van de regering, de behandeling van de verzoekschriften aan de koningin, de contacten met overheidsorganen alsook het bewaren en registreren alsook overdragen van staatsstukken.

Deze doorbelaste uitgaven geven het volgende budgettaire kostenbeeld voor 2012

- RVD : 1.375.000 euro
- Militair huis: 1.850.000 euro
- Kabinet: 2.372.000 euro

Dit geeft een totaal van 5.597.000 euro (2011: 5.608.000 euro en 2010: 5.723.000 euro). Als we dit bedrag spreiden over doorbelaste personele en materiele uitgaven, dan krijgen we de volgende verdeling:

- personeel: 3.787.000 euro
- materieel: 1.810.000 euro

3.6. Totale kost monarchie

Samengevat is de totale kost voor het Nederlandse koningshuis in 2012 als volgt te begroten:

- uitkeringen: 7.216.000 (2011: 7.155.000 en 2010: 7.132.000)
- functionele: 26.682.000 (2011: 26.407.000 en 2010: 26.818.000)
- doorbelaste: 5.597.000 (2011: 5.608.000 en 2010: 5.723.000)

Zodoende wordt de totale budgettaire kost voor geraamd op:

- 2012: 39.405.000 euro
- 2011: 39.170.000 euro
- 2010: 39.673.000 euro.

Ingevolge de budgettaire hervorming van de imputatie inzake de uitgaven gerelateerd met het koningshuis geeft dit een heel ander beeld dan de vorige jaren. Een belangrijke verklaring is de beslissing op basis van de brief van de Minister President om niet alle uitgaven meer in een transparant systeem vast te leggen.

Want in de versie 2010 van de begroting van het koninklijk huis heeft de commissie Zalm de zichtbare kost onder de 40 miljoen euro gebracht.

In vergelijking met 2010 waren de vorige jaren veel duurder: 2009 met 110 miljoen euro, 2008 met 113,9 miljoen euro en 2007 met 106,5 miljoen euro.

Besluitend dienen we te stellen dat het nieuwe systeem minder transparant dan het oudere en dat er dus in de begroting nog een aantal uitgaven zitten in relatie met het koningshuis.

De Nederlandse staat stelt het Koninklijk Paleis te Amsterdam, het paleis Noordeinde (Den

*** Bladzijde XII ***

Haag) en paleis ten Bosch (Den Haag) ter beschikking van de Koningin.

Het domein ‘ Het Loo ‘ werd door koningin Wilhelmina in 1959 aan de Nederlandse staat geschonken, die er voortaan het onderhoud van doet.

De RVD (Rijks Voorlichting Dienst) maakt wel openbaar wat de onroerende bezittingen zijn van de leden van het Koninklijk Huis. (vb. de Koningin: kasteel Drakensteyn, dienstwoning te Den Haag en de landgoederen De Horsten te Wassenaar alsook te Voorschoten).

De personeelsuitgaven voor de werking van deze paleizen vallen onder de functionele begroting van het huis der koningin. Maar het onderhoud is ten laste van de staat.

De leden van het koninklijk huis dienen wel in te staan voor het volledige onderhoud van hun private bezittingen, bijvoorbeeld: ‘kasteel drakensteyn ‘(Koningin), ‘landgoed huis Het Loo’ te Apeldoorn (prinses Magriet).

Nogal wat schilderijen en historische voorwerpen alsook juwelen van de koninklijke familie zijn ondergebracht in stichtingen. De voorwerpen die direct gerelateerd zijn met het koningsschap behoren tot de stichting kroongoederen.

3.7. Het fiscaal statuut

Ingevolge artikel 40, tweede lid, van de Nederlandse grondwet en de bepalingen van de wet van 22 november 1972 aangaande het financieel statuut zijn de huidige drie dotatiegerechtigde personen vrijgesteld van belastingen op de bedoelde uitkeringen uit de begroting. Ook is er geen vermogensbelasting van toepassing op het vermogen dat gebruikt wordt voor de uitoefening van de monarchale functies. Over hun privaat vermogen betalen zij allen vermogensbelasting.

Tevens is er geen verkeersbelasting voor voertuigen die gebruikt worden bij publieke taken. Voor schenkingen aan derden geldt dat deze alleen zijn vrijgesteld wanneer deze uit hoofde van hun functie en hoedanigheid doen. Voorbeelden hiervan zijn schenkingen in het kader van koninklijke prijzen. Voorst zijn het staatshoofd en de troonopvolger vrijgesteld van schenkings- en successierechten binnen het koninklijk huis. Alle ander leden van het bedoelde huis zijn hiervan niet vrijgesteld.

3.8. Het jaarverslag

Sinds het jaar 2010 is er een jaarverslag van ‘ Het Koninklijk Huis ‘. Dit eerste verslag omvat een 160tal bladzijden en twee daarvan gaan in op de begrotingsbedragen aan de civiele lijst en de dotaties. Verder gaat het jaarverslag ook in op het fiscaal statuut van de koninklijke familie.(zie punt 3.7.)

Verder behandelt dit verslag de werkzaamheden en de organisatie der diensten van het desbetreffende huis. Dit eerste verslag heeft een kostprijs van 50.000 euro (zie toelichting begroting 2012) en werd betaald door de doorbelaste uitgaven. De Tweede Kamer heeft wel gesteld dat de volgende edities dienen gefinancierd te worden door de functionele uitgaven.

Besluitend kan men zeggen dat Nederland een relatief transparant kent. Het is opgesteld per rechthebbende persoon in loon en werkingscomponenten. De controle is niet echt ontwikkeld. De openheid is er door het begrotingsstelsel en ook de discussies over dit begrotingsstuk in de Tweede Kamer. Bovendien kent men nu ook een jaarverslag, dat op budgettair vlak wel zeer algemeen blijft.

IV. Het Verenigd Koninkrijk – United Kingdom

In het Verenigd Koninkrijk kent men een budgettair systeem voor de ‘royals’ dat afwijkt van het continentaal stelsel.

Het begrotingsjaar loopt er van 1 april tot 31 maart, waardoor de begroting 2011-2012 betrekking heeft op de periode 1 april 2011 tot en met 31 maart 2012

4.1. De financiering

De financiering door de Britse staat van het koningschap bestaat uit vier bronnen.

Ingevolge de wet van 1972 met betrekking tot de civiele lijst heeft als verplichting dat er een tienjaarlijks rapport wordt ingediend over de financiering van de Britse Royals. Dat gebeurde met het rapport ‘Report of the royal trustees’ van 22 juni 2010 vanwege de Eerste Minister (Prime Minister), de Minister van de schatkist (‘Chancellor of the Exchequer’) en de financieel beheerder van het koningshuis (‘Keeper of the Privy Purse’) aan het Lagerhuis.

Dat rapport bevat een aantal ingrijpende wijzigingen aan het systeem.

Het oude systeem blijft mits besparingen gelden tot en met 31 maart 2013 met die bepaling dat in de begrotingsjaren 2011-2012 alsook 2012-13 het totale bedrag wordt beperkt tot 30 miljoen £ (36,6 miljoen Euro). Voor het begrotingsjaar 2012-2013 komt er exceptioneel een bedrag van één miljoen euro bij voor de kosten met betrekking tot ‘ The Queens diamond jubilee’.

Daardoor is dat bedrag van de ‘sovereign grants’ dit begrotingsjaar vastgelegd op 31 miljoen £ (37,8 miljoen Euro).

Vanaf het jaar 2013-14 komt er volgens de ‘ sovereign grant bill’ een volledig nieuwe berekening , wat inhoudt dat dit bedrag ten gunste van de koningin wordt bepaald op basis van 15% van de " Crown Estatet's profit in the financial year two years prior “.

In het oude systeem bestond de financiering uit de volgende componeneten:

Vooreerst is er de civiele lijst (‘Queens civil list’). Die wordt jaarlijks betaald uit de staatsbegroting en is vastgelegd door het Parlement. Dit bedrag wordt voor tien jaren vastgelegd en jaarlijks geïndexeerd en heeft betrekking op haar taken als staatshoofd. Deze lijst werd vanaf begin 2011 met 8,5% verminderd in het kader van de sanering van de Britse openbare financiën.

Naast de ‘ civil list’ is er de ‘ parliamentary annuities’ ten gunste van de prins gemaal (Duke of Edingburgh). Dit bedrag is bestemd voor de dekking van de officiële taken van prins Filip. Dat bedrag is in 2011 met tien procent gereduceerd

Dan zijn er de ‘ grants in aid ‘. Dit bedrag aan het koninklijk Huis wordt betaald door het Ministerie van cultuur, media en sport voor de uitgaven van het ‘ Royal House’ die gerelateerd zijn met informatie en telecommunicatie. Daarnaast dekken deze kredieten vanuit dit Ministerie ook de uitgaven voor de ‘ property services ‘ in verband met het onderhoud van gebouwen die de Koningin gebruikt: Buckingham palace, Windsor castle etc...Deze laatste gebouwen zijn wel degelijk staatseigendom.

Het Ministerie van transport betaalt jaarlijks ook een deel van deze dotatie aan het koninklijk huis voor de financiering van hun verplaatsingen bij officiële verplichtingen..

*** Bladzijde XIV ***

Samengevat geeft dit de volgende bedragen (in miljoenen £)

	2011/2012	2010/2011
Queen's civil list	30	14,2
Parliamentary annuities		
Duke of Edinburgh	0,359	0,4
Grants in aid:		
Property services		15,4
Communications & Information		0,4
Royal travel		3,9
Totaal in £	30,359	34,3

De evolutie is als volgt (grants en dotatie prins Filip):

- 2010/2011 (34,3 miljoen £ of 41,8 miljoen euro)
- 2011/2012 (30,4 miljoen £ of 37 miljoen euro)
- 2012/2013 (31,4 miljoen £ of 38,2 miljoen euro)

Tussen de begrotingsjaren 2010/2011 en 2011/12 is er een vermindering van 11,5 %, die in dit begrotingsjaar terug toeneemt wegens de eenmalige bijdrage vanwege de overheid in de financiering van het jubileum jaar van de koningin.

De besparingen in het Britse koningshuis hebben in belangrijk mate te maken met de problemen van de Britse openbare financiën.

4.2. Crown Estate

Ten vierde zijn er de koninklijke uitgaven die gedragen worden door de regering of de 'Crown estate'. Dit heeft o.a. te maken met het onderhoud van 'Windsor castlepark' en het onderhoud van de officiële residentie van de koningin te Schotland: " Holyroodhouse" te Edinburgh recht tegenover het " Scottish Parliament ", staatsbezoeken, militaire aanwezigheid bij ceremonieën enz... Historisch gaat de 'Crown estate' terug tot het jaar 1066 toen bepaalde gronden werden gerelateerd met het koningschap. De modernere versie is vastgelegd door koning Georges III en de regering in 1760. De huidige instellingen van de 'Crown estate' zijn gebaseerd op de desbetreffende wetten uit 1956 en 1961.

Deze 'Crown estate' is gerelateerd met het koningschap, doch behoort niet tot de private bezittingen van de koningin. Zij kan de eigendommen van de 'Crown estate' niet verkopen en de ontvangsten komen haar ook niet toe. Desalniettemin is de 'Crown estate' ook geen bezit van de Britse staat. De 'Crown estate' wordt geleid door een 'Board' (i.c. The Crown estate commissioners) .

Het Ministerie van Financien (H.M. Treasury) is de belangrijkste vertegenwoordigers in deze instelling. Ook is er elk jaar een uitgebreid jaarverslag ten behoeve van het Parlement.

*** Bladzijde XV ***

De waarde van de 'Crown estate' wordt heden geraamd op zeven miljard GBP. Over heel het land beheert deze instelling landbouwgronden, bossen, gebouwen (London Regent street en Regent's park), kustgebieden, Windsor park etc...

Het surplus van deze begroting (schommelt tussen de 200 en 250 miljoen £ per jaar) wordt deels gebruikt voor de financiering van de civiele lijst en de rest wordt gestort aan de **Britse schatkist**.

4.3. De kroonprins

De kroonprins (anno 2012: prins Charles) krijgt geen geld uit de civiele lijst/grants. Hij geniet van de inkomsten die zijn gerelateerd met de opbrengsten van het gebied 'Duchy of Cornwall' (Hertogdom Cornwall) in het zuid westen van Engeland.

Deze inkomsten zijn overwegend te situeren in de sector van de landbouw. De bedoelde opbrengsten voor de kroonprins dienen ook om de uitgaven te betalen, die afkomstig zijn van de echtgenote en de twee zonen (de prinsen: William en Harry).

Ten aanzien van de officiële taken wordt de kroonprins vergoed door de 'grants'. Dit laatste geldt ook voor de andere leden van de koninklijke familie als zij een officiële taak uitvoeren in het binnenland of daarbuiten.

Prins Charles is vrijgesteld van belastingen ten aanzien van zijn inkomsten uit dit hertogdom in het zuid-westen van Engeland. Het gaat om domeinen met een grootte van zowat 54 duizend hectaren. De 'Sovereign grant bill' bepaalt ook dat de kroonprins de winsten uit dit hertogdom volledig ter zijner beschikking heeft vanaf de leeftijd van 18 jaar. Bij minderjarigheid geniet de kroonprins 10 procent van de desbetreffende opbrengst. bedrag Uit de jaarverslagen van de 'Duchy of Cornwall' lezen we dat de kroonprins vrijwillig belastingen betaalt.

4.4. Dotaties

Om de tien jaren legt het Britse lagerhuis de bedragen vast (2000-2010) voor de nadere leden van de koninklijke familie die een dotatie ontvangen. Dit zijn de 'Parliamentary annuity', exclusief die van de 'Duke of Edinburgh'. In concreto gaat het om de volgende personen:

- 'Duke of York' (prins Andrew) : 249.000 GBP
- Earl of Wessex (prins Edward) : 141.000 GBP
- Princess Royal (prinses Anne) : 228.000 GBP
- Duke en Duchesse of Gloucester : 175. 000 GBP
- Duke en Duchesse of Kent : 236.000 GBP
- Prinses Alexandra (nicht Queen) : 225.000 GBP

Dit is een totaal van 1.254.000 GBP (1.529.740 euro)

Al deze dotaties aan de leden van de koninklijke familie worden door de koningin sinds 1993 terugbetaald aan de schatkist. Daardoor is de prins gemaal de enige die een echte dotatie ontvangt en daardoor een budgettaire kost is voor de Britse schatkist.

*** Bladzijde XVI ***

4.5. Fiscaal statuut

Wel is het zo dat de civiele lijst en de ‘ Grants –in-aid ‘ niet onderworpen zijn aan de fiscale regelgeving. Hier is de stelling dat deze staatsmiddelen niet betaald worden aan de koningin als persoon, doch dienen om haar taken na te komen als staatshoofd.

Sinds 1993 betaalt de koningin vrijwillig belastingen op haar privaat inkomen. De bezittingen van de koningin zijn ook onderworpen aan successierechten (inheritance tax). Doch erfelingen van staatshoofd op staatshoofd zijn wel vrijgesteld. Behoudens de vermelde uitzonderingen op de Queen en de opbrengst uit de ‘ Duchy of Cornwall ‘ zijn de belastingsregels wel van toepassing op al de andere leden van de koninklijke familie.

Een typische Britse term is het ‘Duchy of Lancaster’. Dit is een portfolio van bezittingen, goederen en gebouwen die in een trust worden beheerd als privaat bezit van de koningin.

Voorbeelden van privaat bezit zijn het Schotse Balmoral e.a.

4.6. Royal collection

Tenslotte is er nog de ‘Royal collection’. Hiertoe behoren vele zeer waardevolle kunstwerken, en juwelen. Deze ‘trust’ moet financieel zelfbedruipend zijn en kan geen middelen krijgen uit de staatsbegroting. De belangrijkste bron van ontvangsten zijn hier de betalingen vanwege de bezoekers, zowat vijf miljoen personen per jaar.

De koningin beheert deze waardevolle collectie volgens haar manier en de collectie is geen privaat bezit. In feite is het staatsbezit, doch het staatshoofd mag ze vrij gebruiken.

Er wordt een jaarverslag opgemaakt en gepubliceerd voor de civiele lijst en de dotaties.

Zodoende is er een openbaarheid tegenover het publiek. Het hoofdstuk ‘Royal public finances’ in het jaarverslag gaat ook in op het beheer van de ‘Duchy of Lancaster’, de ‘Duchy of Cornwall’ en de ‘Royal collection’.

Maar in het jaarlijkse ‘ Royal public finances ‘ verslag wordt er een uitgebreid ingegaan op diverse ontvangsten, uitgaven en bezittingen van de ‘royals’.

4.7. Controle

Het jaarverslag wordt ook gecontroleerd door een intern audit comité en de ‘ civil list auditor’.

Tenslotte moeten we wijzen op het transparant karakter van dit Britse stelsel. Er zijn vele dotaties en altijd gepersonaliseerd. De looncomponent is niet gekend. Wel bestaat er een controle systeem alsmede een grotere openheid dan in andere landen.

Niettemin zijn er een aantal uitgaven die rechtstreeks gebudgetteerd staan in de staatsbegroting, zoals: de veiligheid van het staatshoofd. Ook hier aangaande is de Britse stelling dat de bescherming van de koningin een prioritaire taak is van de staat.

V. België -- Belgium

In het koninkrijk België is er een minder transparant systeem van toepassing. Hier wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de echtgenotes en zijn de dotaties niet beperkt tot de troonopvolger.

Bovendien zijn de dotaties uitgedrukt in een algemeen bedrag dat niet het onderscheid maakt tussen personeelskosten en andere. Aan dit laatste wordt wel enigszins tegemoet gekomen door de website van het paleis, dat een overzicht geeft van de bestedingen van de civiele lijst. De regel is dat de civiele lijst niet kan herzien worden gedurende de regeerperiode van het staatshoofd en dit conform artikel 89 van de grondwet. Deze grondwet zegt niets over dotaties aan andere leden van de koninklijke familie. Sinds 1853 stemt het parlement wettelijke basissen voor dotaties ten behoeve van troonopvolgers en andere kinderen van de koning. Ingevolge de financiële crisis en de noodzakelijke begrotingsbesparingen heeft de federale regering geoordeeld dat ook de dotatiegerechtigde leden van de koninklijke familie een geldelijke inspanning moeten doen voor de begrotingsjaren 2010 en 2011. Het is de eerste keer in de geschiedenis dat een dergelijke vermindering wordt doorgevoerd. In eerste instantie had de federale regering ook de civiele lijst verminderd. Inderdaad bij de opmaak in november 2009 van de begroting 2010 werd de civiele lijst van 10.536 duizend EURO naar 10.388 duizend EURO gebracht. Maar dan werd er gewezen op de ongrondwettelijkheid van een dergelijke operatie.

De civiele lijst kan niet worden aangepast tijdens de bewindsperiode van een staatshoofd. De programmawet van 23 december 2009 (B.S. van 30 december 2009, 1ste editie) legt zijn artikelen 174 en 175 wel de verminderingen vast der dotaties. In concreto wijzigt de overheid de basiswetten met betrekking tot de dotaties uit 1993 en 2000 voor gewezen koningin Fabiola, de troonopvolger prins Filip, prinses Astrid en prins Laurent.

De bedoeling van de regering was dat de totale som van de civiele lijst en de vier dotaties in het jaar 2011 met vier procent zou verminderen ten aanzien van het jaar 2009.

Die vier procent is ook het percentage die het federaal Parlement (Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers) moeten inleveren in het jaar 2010.

Bij de opmaak van de begroting 2012 werden de dotaties terug geïndexeerd. De maatregel uit 2009 was verlopen en de nieuwe regering Di Rupo had geen initiatieven genomen om de bepalingen van het nieuwe regeerakkoord uit te voeren. Daarin werd wel beslist om de dotaties te bevriezen. De ingediende programmawet van 16 maart 2012 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers (doc. 2081/018) grijpt opnieuw in op de bedragen van deze dotaties. Inderdaad de federale regering wenst dat de vier dotaties voor de jaren 2012 en 2013 bevroren worden op het niveau van het jaar 2011. (artikels 178 en 179 van deze programmawet) Dit houdt in concreto in dat de jaarlijkse indexering ten gunste van deze dotaties niet wordt toegepast voor de begrotingsjaren 2012 en 2013. Door deze budgettaire ingreep is er een vermindering in nominale en koopkracht termen voor de dotaties. Deze ingreep moet gezien worden in het kader van de besparingen van de federale openbare financiën.

*** Bladzijde XVIII ***

Voor de jaren 2009, 2010, 2011 en 2012 zijn de bedragen als volgt vastgelegd (in euro's):

	2009	2010	2011	2012
■ civiele lijst van de koning:	10.536.000	10.673.000	10.887.000	11.272.000
■ troonopvolger :	1.020.000	935.000	922.000	922.000
■ koningin Fabiola:	1.594.000	1.462.000	1.441.000	1.441.000
■ prinses Astrid :	353.000	324.000	319.000	319.000
■ prins Laurent:	350.000	311.000	306.000	306.000

Ingevolge de grondwettelijke bepaling neemt de civiele lijst toe conform de parameters in de desbetreffende wet. Die stijging is 7% in de periode 2009-2012. Het staatshoofd kondigde wel in 2012 aan dat hij het verschil met het voorgaande jaar (in casu 385 duizend euro) terug zou storten aan de staat via de regie der gebouwen als financiële deelname aan de verbouwingen van de koninklijke residenties die eigendom zijn van de staat.

In deze periode 2009-2012 nemen de dotaties af met 10% voor de troonopvolger, ook 10% voor koningin Fabiola, 10% voor prinses Astrid en 14% voor prins Laurent.

Dit geeft de volgende totalen als optelsom van de civiele lijst en de vier dotaties aan de leden van de koninklijke familie, namelijk:

- 2009: 13.853.000 euro
- 2010: 13.704.280 euro
- 2011: 13.878.000 euro
- 2012: 14.263.000 euro

Dit is een vermindering van 1,1 procent tussen 2009 en 2010. Vanaf 2011 stijgt de totale som van de civiele lijst en de dotaties. In de periode 2009-2012 neemt de totale kost toe met 5,5%..

De civiele lijst voor het staatshoofd wordt aangepast op basis van drie indicatoren, namelijk:

- jaarlijks aan het indexcijfer der consumptieprijzen;
- driejaarlijks op basis van de ambtenarenlonen in de federale administratie,
- driejaarlijks op grond van de werkgeversbijdrage inzake de sociale zekerheid.

De andere dotaties worden in principe jaarlijks aangepast op basis van de evolutie der consumptieprijzen. Maar we verwijzen hier naar de bovenvermelde verminderingen voor de jaren 2010 en 2011. De regeling aangaande de civiele lijst en de diverse dotaties zijn het voorwerp van federale wetten.

Op de civiele lijst en de bedoelde dotaties is er geen enkele vorm van controle door de regering of het parlement. Er bestaat een volledige fiscale vrijstelling op de bedragen van de civiele lijst en de dotaties.

Vele kosten aangaande de koninklijke familie zijn opgenomen in andere begrotingen (o.a. de reizen en de beveiliging).

Het staatshoofd heeft de beschikking over de staatspaleizen te Brussel en te Laken.

In België genieten vrij veel mensen van een dotatie en deze overheidskredieten zijn niet zo gedetailleerd weergegeven zoals in Nederland.

*** Bladzijde XIX ***

De civiele lijst en de dotaties zijn fiscaal vrijgesteld. De leden van de koninklijke familie dienen wel belastingen te betalen op hun inkomsten uit het privaat domein. Zij betalen ook enkel verkeersbelasting op private voertuigen.

De accijnzen, de invoerrechten en de BTW worden niet geheven bij aankopen ten laste van de civiele lijst of de dotaties. Zij dienen deze indirecte belasting wel te betalen bij private aankopen.

Specifiek voor België is het bestaan van de 'Koninklijke schenking' en de 'Koninklijke verzameling'. De schenking beheert een aantal gebouwen en financiële bezittingen. Zij moet financieel zelfbedruipend zijn en krijgt dus geen kredieten uit de staatsbegroting. Diverse leden van de koninklijke familie wonen in gebouwen die de schenking beheert.

De verzameling is staatseigendom, doch de koning mag ze gebruiken in zijn functie als staatshoofd.

Belgie kent een uitgebreid systeem van dotaties naast de civiele lijst. De looncomponent is afwezig alsook de controle alsmede de openheid.

VI. Denemarken – Danmark -- Denmark

De regeling in Denemarken berust op de wet nr. 491 van 7 juni 2001 aangaande de civiele lijst (the state civil list annuity – Appanage) voor Koningin Margrethe II..

De civiele lijst en de dotaties worden aangepast aan de evolutie van de lonen van de ambtenaren in de nationale openbare administratie.

Op 7 juni 2009 stemden de Denen in een referendum massaal voor de mogelijkheid van een vrouwelijke troonopvolger. Tot dan toe was het altijd de zoon die de troon overnam, ook al was het oudste kind van het staatshoofd een vrouw.

Op basis van de bedoelde wet op de civiele lijst en de begroting 2012/2013 (het begrotingsjaar in Denemarken loopt van 1 april) ontvangen de volgende leden van de koninklijke familie een dotatie, namelijk:

- de Koningin (Dronningen): 76 miljoen DKK (Deense Kronen)(10,2 miljoen EURO) maar daarvan dient ze 11,5 procent af te staan aan andere leden, wat resulteert in een civiele lijst van 67,3 miljoen DKK (9.047.276 miljoen euro) ;
- de prins gemaal (Prinsgemalen): de Franse graaf en gewezen diplomaat Henri de Monpezat ontvangt tien procent van de oorspronkelijke dotatie aan zijn echtgenote of 7,6 miljoen DKK (1.021.683 EURO);
- Prinses Benedikte (zus van het staatshoofd) krijgt 1,5 procent van de oorspronkelijke dotatie van de Koningin of 1,1 miljoen DKK (147.873 EURO).

De wetgeving aangaande de civiele lijst bepaalt dat de dotaties aan de Koningin en de Prins gemaal dient om alle kosten te dekken die gerelateerd zijn met de desbetreffende functies. Aangaande Prinses Benedikte is de dotatie gerelateerd aan haar onkosten bij officiële verplichtingen.

De staat stelt diverse gebouwen en paleizen ter beschikking van de Koningin waarbij zij enkel de kosten moet betalen inzake het interieur. Dit houdt in dat de modernisering, de renovaties en het extern onderhoud ten laste vallen van de staat.

*** Bladzijde XX ***

Deze drie genoemde leden van de Deense koninklijke familie zijn vrijgesteld van de personenbelasting en de verkeersbelasting. Ook genieten deze drie personen van de terugbetaling van de BTW door de staat.

Wel zegt de wetgeving aangaande de civiele lijst dat de Koningin, de Prins gemaal en de Prinses onderworpen zijn aan de regeling met betrekking tot erfenissen en grondbelasting. Naast deze drie leden van de koninklijke familie is er ook een dotaties wetgeving uit 2004 voor de Kroonprins en zijn echtgenote en diens broer, namelijk:

- de Kroonprins: 18,7 miljoen DKK waarvan hij tien procent moet afstaan aan zijn echtgenote (prinses Marie) waardoor zijn dotatie vastligt op 16,83 miljoen DKK (2,2 miljoen euro);
- de kroonprinses ontvangt de genoemde tien procent of 1,87 miljoen DKK (251.387 euro);
- Prins Joachim (de broer van de kroonprins) ontvangt 3,3 miljoen DKK (443.625 euro)

De kost van deze drie dotaties is 22 miljoen DKK (2,9 miljoen EURO)

De globale kost van de civiele lijst en de dotaties bedraagt in dit jaar 2012-2013 ruim 98 miljoen DKK (13,2 miljoen EURO) .

De vrijstelling met betrekking tot de personenbelasting en de verkeersbelasting gelden ook voor de kroonprins, de kroonprinses en Prins Joachim.

In beperktere mate wordt aan hen ook de BTW terugbetaald. .

Jaarlijks worden de financiën van het koninklijk echtpaar onderworpen aan een onafhankelijk revisoren onderzoek

Dit rapport wordt openbaar gemaakt en is een deel van het jaarverslag van de Deense koninklijke huis. Zo leert men uit dit verslag wat de koningin als netto inkomen overhoudt van de civiele lijst.

In het ‘ Laes Kongehusets arsprapport 2010’ leest men bijvoorbeeld dat de koningin in dat jaar netto een bedrag van 2,6 miljoen DKK overhield aan de civiele lijst en dat na aftrek van alle kosten.

Ook de bezittingen (assets) en de verplichtingen (liabilities) staan vermeld .

Zo vermeldt het bedoelde jaarverslag 2010 dat de ‘assets’ bestaan uit 7,3 miljoen DKK aan vaste activa en aan 25,8 miljoen DKK vlottende activa.

Ten aanzien van de passiva zijde van de balans staan er voor 18,9 miljoen DKK aan reserves en voor 14,2 miljoen DKK aan ‘ liabilities’.

Deze analyse slaat op de volledige civiele lijst, in casu: de koningin, de prins gemaal en prinses Benedikte.

Een jaarlijkse audit vindt ook plaats ten aanzien van de kroonprins en diens echtgenote alsook zijn broer. Die audits zijn openbaar en maken deel uit van het genoemde jaarverslag.

De leden van de Deense Koninklijke Familie hebben ook recht op de terugbetaling van de BTW door de staat, als die aankopen zijn gebeurd in relatie met hun officiële functie. Die bedragen worden vermeld door het jaarverslag (Koningin: 5,6 miljoen DKK, de kroonprins: 2,2 miljoen DKK en Prins Joachim: 303.600 DKK).

Besluitend kan men stellen dat het Deense model van dotaties gerelateerd is met België door de vele personen die er zich op kunnen beroepen en is Hollands door het feit dat ook de echtgenoot / gewezen echtgenote er zich op kunnen beroepen.

Wel is er een zeer omvangrijke openbaarheid middels de publicatie van de persoonlijke balansen.

VII. Zweden -- Sverige -- Sweden

Zweden kent men geen grondwettelijke bepalingen omtrent de civiele lijst. Op basis van een akkoord tussen de regering en de koning uit 1996 wordt er één globaal bedrag toegekend aan het staatshoofd ("Statschefen").

De koninklijke hofhouding- en kastelenstaat (" Kungliga hov- och slottsstaten ") dient ook op basis van de vermelde overeenkomst een verslag op te maken met betrekking tot zijn werkzaamheden. Hierin wordt er ingegaan op de wijze waarop de toebedeelde middelen zijn gebruikt. In een nieuwe overeenkomst van het jaar 2005 tussen de Zweedse regering en de leidende dignitaris bij het koninklijk hof , in casu: de rijksmaarschalk ('Riksmarskalkambete'), wordt gestipuleerd dat de uitgaven uit het deel van de hofhouding ('Hovstaten') uitvoerig moet weergegeven worden in het jaarlijks activiteitenverslag.

In dit verslag wordt een overzicht gegeven van het personeelbestand , de uitgaven van de civiele lijst, de werken enz.. Het privaat vermogen wordt niet besproken.

De kostprijs van de Zweedse monarchie voor de belastingbetaler is als volgt in Zweedse kronen:

- 2010 : 124.852.000 SEK
- 2011 : 122.183.000 SEK
- 2012: 123.501.000 SEK (13,97 miljoen EURO)

Het vermelde akkoord stelt ook dat dit bedrag op zijn minst jaarlijks wordt aangepast in relatie met de gestegen inflatie.

De vermindering van de dotatie in 2011 was een gevolg van de toename door de indexering (plus 1 miljoen SEK) alsook de kosten van het gebruik van het kasteel te Haga (plus 3,5 miljoen SEK) en een globale reductie van 7,1 miljoen SEK (min 5 miljoen SEK met betrekking tot de staatsbijdrage in 2010 voor het huwelijk van de kroonprinses en de annulering van 2 miljoen SEK voor de beveiliging van het kasteel te Stockholm centrum alsook een sanering van 100.000 kronen).

Het aangehaalde akkoord bepaalt dat 51 procent van deze dotatie (62,9 miljoen SEK) gaat naar de 'Kungliga hov staten ' ('Court administration'). De overige 49 procent (60,6 miljoen SEK) is bestemd voor de 'Slottsstaten' ('Palace administration') .

Het eerste deel is bestemd voor de officiële taken, het vervier, de reizen , de administratie, het personeel en de persoonlijke uitgaven van het koninklijk echtpaar : Carl Gustaf en Silvia Sommerseth en de kroonprinses (in casu Viktoria).

De dotatie wordt in het begin van het jaar door de staat overgemaakt. In Zweden wordt er geen rekening gehouden bij de berekening van de koninklijke dotatie met de andere kinderen: Carl Philip en Madeleine.

Het reeds aangehaalde jaarverslag van het paleis ("The royal court annual report") vermeldt ook de som die de kroonprinses krijgt uit de civiele lijst (ruim 5 miljoen SEK (567.000 EURO) kreeg uit de uitgaven van het 'Kungliga hov staten' . De kroonprinses kan na haar huwelijk in 2010 ook gebruik maken van het gewezen staatskasteel te Haga.

*** Bladzijde XXII ***

De belangrijkste uitgavenpost in deze dotatie zijn de personeelskosten met ongeveer 72 procent.

De koning beheert vrij de gelden van zijn civiele lijst.

Het tweede deel ("Palace administration") dient om de paleizen (Stockholm centrum, het museum in het kasteel te Gripsholm, het kasteel te Drottningholm dat de eigenlijke private woonst vormt, het kasteel te Ulriksdal voor de activiteiten van het 'World Wildlife Fund', Het kasteel te Stromsholm, het kasteel te Tullgarn, het kasteel te Rosersberg en het gerenoveerde kasteel te Haga voor de kroonprinses en haar gemaal) de aanhorige gronden en de koninklijke collecties te financieren.

Het zogenaamde klein onderhoud van deze gebouwen valt ten laste van deze dotatie. De structurele onderhoudswerken van deze staatsbezittingen zijn ten laste van de Zweedse Rijksdienst der gebouwen ('Statens Fastighetsverk').

Het ambt van 'Stathallarsambete' is verantwoordelijk voor het beheer van deze door de staat aan de koninklijke familie ter beschikking gestelde domeinen en gebouwen. Hij draagt ook zorg voor de veiligheid van de koninklijke familie en dit in samenwerking met het leger alsook de politie. De kost van de veiligheid is ten laste van de staat.

Ongeveer 55 procent van deze dotatie aan 'Slottsstaten' heeft betrekking op de loonkosten. Deze dotatie wordt per twaalfden maandelijks betaald. De verificatie van deze dotatie gebeurt door het parlementair audit-bureau ("Riksrevisionen"), wat dus afwijkt van de controle op de eerste dotatie. Die eerste dotatie (Slottstaten / Palace administration) valt niet onder de revisie van de parlementaire rekenkamer. Dit budgettair gedeelte van het koninklijk hof kan zich ook financieren door middel van de bezoekersgeldten bij de paleizen en de verhuur van deze locaties voor commerciële doeleinden.

Het reeds aangehaalde jaarverslag van het Hof gaat zeer uitgebreid in op de financiën van het 'Slottstaten'. Er is een balans met een activa en passiva opdeling van de 'Palace administration'.

Zo lezen we in dit verslag de som van ontvangsten uit inkomgelden alsook beleggingen. Bijvoorbeeld in het jaar 2008 was er in dit deel een winst van 4,1 miljoen Zweedse kronen. Daarnaast kent men in Zweden ook een koninklijk dierenpark ("KDF: Konungslig Djurgarden Forvaltning") dat louter leeft op een commerciële omzet van zowat 50 miljoen SEK per jaar. Ook dit deel van het koninklijk huis wordt jaarlijks gecontroleerd door de parlementaire audit.

Met de Zweedse staat is er een overeenkomst dat het privaat bezit 'Solliden' (eiland Oland) open staat voor het publiek. Zweden zijn de fiscale regels toepasselijk op alle leden van de 'royals'

Ten aanzien van Zweden kan men concluderend stellen dat het een vrij gesloten systeem van één civiele lijst kent. Ten dele bestaat er wel controle alsook openheid op het stelsel. Opvallend is ook de afwezigheid van een grondwettelijke basis voor deze civiele lijst.

VIII. Groothertogdom Luxemburg – Grand duché de Luxembourg

De civiele lijst is in het Groothertogdom Luxemburg een verplichting op basis van artikel 43 van de grondwet.. Die constitutie bepaalt ook dat de staatspaleizen te Luxemburg stad en te Berg ter beschikking staan van de Groothertog.

De Luxemburgse begroting past het begrotingsbeginsel van de specialiteit toe op de civiele lijst aan de Groothertog, de dotatie aan het gewezen staatshoofd en (nieuw vanaf 2012) een dotatie aan de troonopvolger ‘le grand duc héritier’.

Voor de jaren 2009, 2010, 2011 en 2012 zijn de volgende bedragen vastgelegd door het Luxemburgse Parlement. Het persoonlijke loon van de Groothertog en het gewezen staatshoofd zijn vermeld in de representatiekosten.(in euro’s)

	2009	2010	2011	2012
-- liste civile :	1.040.320	1.057.618	1.077.355	1.120.280
-- personeelskosten:	4.524.133	4.601.864	4.608.563	4.752.616
-- representatie :	623.194	633.556	645.379	671.093

De uitgaven voor het gewezen staatshoofd (“ancien grand duc Jean”) zijn als volgt:

-- personeel :	1.298.396	1.313.448	1.360.377	1.418.531
-- representatie:	222.400	224.851	227.647	233.729

Er is ook begrotingskrediet ter beschikking gesteld aan de groothertog voor werkingskosten en een krediet voor de kost van de ter beschikking gestelde ambtenaren. Dat kan ook gebruikt worden voor de “ d’ancien chef de l’Etat “ en de “ grand duc héritier”.

-- werkingskosten:	815.600	768.800	686.000	686.800
-- gedetacheerden	153.805	156.501	159.187	167.037

De nieuwe dotatie 2012 voor de troonopvolger bedraagt 150.000 euro

De totale kost voor de staatsbegroting met betrekking tot het staatshoofd, het gewezen staatshoofd en de troonopvolger is als volgt over de laatste jaren, namelijk:

-- 2009:	8.677.848
-- 2010:	8.756.638
-- 2011:	8.765.308
-- 2012:	9.200.086

De globale stijging van de kostprijs voor de staatsbegroting ten aanzien van de Luxemburgse Groothertogelijke familie bedraagt ruim 5% tussen dit jaar en vorig jaar. Die stijging is te wijten aan de nieuwe dotatie, doch ook aan de toename van alle andere posten met uitzondering van de werkingskosten. Over de jaren 2009-2012 is de toename 6 %. Er moet wel op gewezen worden dat het Groothertogdom amper problemen kent met betrekking tot zijn openbare financiën.

De officiële staatsbezoeken , de veiligheid van het staatshoofd en de groothertogelijke familie alsook het groot onderhoud van de staatspaleizen zijn ten laste van de staatsbegroting. Ingevolge de wet op hun privaat bezit zijn de Groothertog en de leden van zijn familie vrijgesteld van personenbelasting alsook van de vermogensbelasting.

Dit privé patrimonium (‘ le Fidéicommis de la maison de Nassau ‘) is volledig gerelateerd met de kroon en wordt beheerd door het hoofd van het ‘Maison de Nassau’ , in casu: de regerende groothertog.

Daarnaast kunnen de leden van de groothertogelijke familie ook privaat bezit hebben dat los staat van de ‘Fidéicommis’.

Artikel 105 van de Luxemburgse grondwet spreekt over een externe controle vanwege het rekenhof op de civiele lijst en de dotatie, doch dit gebeurt in de praktijk niet.

Concluderend dient men te stellen dat het Luxemburgse systeem gedetailleerd wordt weergegeven in relatie tot de vermelde kosten. Hier is het stelsel beperkt tot het staatshoofd en het gewezen staatshoofd.

IX. De republieken – The republics

In het hiernavolgende deel wordt er ingegaan op de budgettaire kost voor de staat met betrekking tot een President als staatshoofd van een republiek.

De keuze is gevallen op twee West Europese republieken, namelijk: Frankrijk en de Duitse bondsrepubliek.

In Frankrijk wordt de President rechtstreeks verkozen door de kiezers en is hij het echte centrum van de politieke macht.

Daarentegen wordt de Duitse President verkozen door de gezamenlijke vergadering van de ‘Bundestag’ en de ‘Bundesrat’. Hij is een ceremonieel staatshoofd. De werkelijke uitvoerende politieke macht ligt in de Bondsrepubliek bij de ‘Kanzler(in)’.

9.1. Bondsrepubliek Duitsland – Bundesrepublik Deutschland -- Federal republic Germany

De Bondspresident wordt aangesteld voor een hernieuwbare periode van vijf jaren. Sinds 23 maart 2012 is dat de Heer Joachim Gauck.

De Duitse President verdient 199.000 euro per jaar als loon aangevuld met een onkostenvergoeding van 78.000 euro op jaarbasis. Dat loon is vastgesteld op 10/9 van de wedde van de Kanselier. (‘ Gesetz uber die Rechtsverhältnisse der Mitglieder der Bundesregierung ‘ van 17 juni 1953) Een gewezen staatshoofd behoudt de wedde doch zonder vergoedingen. Ook hebben de gewezen staathoofden een secretariaat ter hunner beschikking in het ‘Bundesprasidialamt’. (‘ Gesetz uber die Ruhebezüge des Bundespräsidenten ‘ van 17 juni 1953).

De president geniet geen fiscale voordelen.

In de Duitse staatsbegroting staat deze presidentiele civiele lijst vrij gedetailleerd vermeld.

In de staatsbegrotingen over de laatste jaren heen staan de volgende bedragen ten aanzien van de President:

- 2009: 27,6 miljoen euro
- 2010: 28,7 miljoen euro
- 2011: 29,8 miljoen euro
- 2012: 30,7 miljoen euro

*** Bladzijde XXV ***

In de periode 2009-2012 is deze begroting met 11% gestegen.

In de begroting 2012 gaat van dit bedrag zowat 17,2 miljoen naar personeel, 8,8 miljoen euro naar de werkingskosten, 1,3 miljoen euro naar investeringen enz...

Deze dotatie dient voor de kosten te dekken van de diensten van de President (‘Das Bundesprasidialamt’) en haalt haar basis uit de grondwettelijke voorschriften met betrekking tot de taken van het staatshoofd.

De President heeft ook de beschikking over twee staatspaleizen: ‘Schloss Bellevue’ te Berlijn en ‘Villa Hammerschmidt’ te Bonn.

Anno eind 2012 gaat het om vier personen: Walter Scheel (FDP), Richard Von Weizsacker (CDU), Roman Herzog (CDU), Horst Kohler (CDU) en Christian Wulff (CDU)..

Vele kosten in relatie met het ambt van staatshoofd zijn niet opgenomen in zijn budget, bijvoorbeeld: de beveiliging van het staatshoofd, de verplaatsingen door de ‘Luftwaffe’ en het groot onderhoud van de twee ambtswoningen.

De begroting wordt opgemaakt door het regerend staatshoofd, doch onder de verantwoordelijkheid van de Bondsregering. De externe budgettaire controle gebeurt door het ‘Bundesrechnungshof’.

9.2. Frankrijk – République Française – French republic

De Franse President wordt rechtstreeks verkozen door de kiesgerechtigden voor een periode van vijf jaren. Hij is verkiesbaar voor een nieuwe periode.

Het Franse staatshoofd heeft alle politieke bevoegdheden en onder hem staat de Eerste Minister die de regering leidt in opdracht van de President.

Tot en met het jaar 2007 waren de meeste uitgaven in relatie met het Frans presidentschap een deel van andere uitgavenbegrotingen (vb. Binnenlandse Zaken, Defensie etc.)

Vanaf het jaar 2008 heeft President Sarkozy besloten om alle uitgaven in relatie met het ambt van staatshoofd te groeperen in één begroting: die van het ‘Elysée’.

Wel blijft de veiligheid van het staatshoofd een taak en budgettaire kost van de Franse staat.

Waardoor die kosten niet allemaal terug te vinden zijn in de begroting van het ‘Elysée’.

In de hiernavolgende tabel worden de kredieten weergegeven voor de begroting van het Frans presidentschap voor de jaren 2009, 2010, 2011 en 2012.

- 2009: 112.335.666
- 2010: 112.533.700
- 2011: 112.938.700
- 2012: 111.737.000

Deze geconsolideerde begroting maakt een heel verschil met vroeger. Bijvoorbeeld in 2005 bedroeg de begroting voor de Franse President maar 31,9 miljoen euro en dat omwille van het feit dat de meeste uitgaven voor het presidentschap vermeld stonden in budgetten van de Ministeries.

Over de laatste jaren heen is de omvang van deze begroting relatief gelijk gebleven met een daling voor 2012. Dat laatste heeft ook te maken met de noodzakelijke sanering van de Franse openbare financiën.. De belangrijkste uitgaven vormen het personeel. Dit komt neer op 59 procent van het budget of 66,9 miljoen euro. Dit bedrag is de laatste jaren gedaald als gevolg

*** XXVI ***

van de vermindering van het personeelsbestand van 1051 (eind 2007) tot 917 (eind 2010) mensen.

De President heeft een loon van ongeveer 21.000 euro per maand met inbegrip van een verblijfsvergoeding. Hij geniet geen speciale fiscale vrijstellingen. De President kan beschikken over diverse staatsgebouwen: het Elysée te Paris centrum, Fort de Brégançon in de Varre enz..

Ook de gewezen Presidenten genieten van een pensioen en hun weduwen van een verminderd pensioen. Anno eind 2011 gaat het om de gewezen Presidenten van de Franse republiek: Giscard en Chirac.

Naast de personeelskost in de begroting van de President vormt het pakket ‘ charges de fonctionnement courant’ met 18,4 % de tweede belangrijkste post der uitgaven. Hieronder verstaat men de kredieten voor het onderhoud, de telecommunicatie en de informatica.

De derde uitgavenpost is de ‘ déplacements’, die goed zijn voor 18,3 % der uitgaven in 2011. Hier vindt men de terugbetalingen aan het Ministerie van defensie voor het gebruik van de militaire toestellen door de President en zijn gevolg.

Het Franse rekenhof heeft er wel op gewezen dat de President zelf moet instaan voor zijn persoonlijke uitgaven. Er dient een strikt onderscheid te zijn tussen de publieke en de private uitgaven vanwege het staatshoofd.

In 2009 is voor het eerst een controle uitgevoerd op de begroting van de President door het Frans Rekenhof. De begroting van de President wordt opgemaakt door ‘ le service financier et du personnel’ van het Elysée en vormt het eerste deel van de begroting der dotaties, waartoe ook het Parlement – het grondwettelijk hof alsook het Rekenhof toe behoren.

De begroting van de President wordt ook besproken in de parlementaire commissie van Financiën. Het staatshoofd heeft in 2008 voor het eerst een ‘Rapport de gestion’ van zijn begroting overgemaakt aan het Frans Parlement.

X. Conclusie

De publieke begrotingssystemen van de acht vermelde West Europese monarchieën alsook de twee republieken kennen uiteenlopende stelsels ten aanzien van de civiele lijst en de dotaties met betrekking tot de desbetreffende staatshoofden..

Hierna analyseert deze studie een aantal vergelijkingen met daaraan verbonden een puntensysteem. (0, 1 of 2 punten)

Ten eerste, is er de toepassing van fiscale voordelen. Dit gegeven kent men erg beperkt in de republieken. In Zweden en Spanje zijn er ook geen dergelijke voordelen voor de ontvangers van de civiele lijst. Die fiscale uitzonderingen bestaan wel in België, Noorwegen, Nederland, Luxemburg en Denemarken. Een deel van de Britse ‘royals’ kennen ook dergelijke vrijstellingen, doch die worden vrijwillig niet steeds toegepast.

Punten

2 punten: Frankrijk, Duitsland, Spanje en Zweden (geen voordelen)

1 punt: Verenigd Koninkrijk (veel vrijwillige taksen)

0 punten: al de anderen

Secundo, is er de vraag wie recht heeft op dotaties/civiele lijst. In Nederland is het stelsel beperkt tot het regerend staatshoofd en de kroonprins met een aparte dotatie voor de respectievelijke wederhelft. Eventueel kan het in Holland ook bestaan voor gewezen koningen/koninginnen en hun gemaal/gemalin. Die regeling geldt ook in Noorwegen en Luxemburg. In Zweden en Spanje is er enkel sprake van één civiele lijst met ander woorden een globaal bedrag voor heel de Koninklijke familie.

Belgie en vooral het Verenigd Koninkrijk alsook Denemarken kennen een zeer uitgebreid systeem van dotaties. In Belgie zijn er geen aparte dotaties voor de wederhelften, maar hebben alle kinderen van het staatshoofd recht op een dotatie. Dat laatste is ook een feit in het Verenigd Koninkrijk. In de republieken heeft de dotatie alleen betrekking op de President. De gewezen Presidenten hebben recht op een staatspensioen. Dit laatste geldt ook in de bestudeerde koninkrijken, doch in de praktijk stelt zich hier geen voorbeeld van in behalve in Zweden, het Verenigd Koninkrijk en Spanje.

De punten worden verdeeld in drie reeksen: twee punten met één civiele lijst en eventueel één dotatie; één punt voor de landen met maximaal één civiele lijst en vier dotaties; 0 punten voor de landen met een hogere score.

Punten

2 punten: Zweden, Spanje en Noorwegen (beperkt tot één persoon of twee)

1 punt: Belgie (vijf), Nederland (drie), Luxemburg (drie) en Frankrijk (drie) ;

0 punten: Denemarken (zes) de Bondsrepubliek (zes) en het Verenigd Koninkrijk (acht)

Tertio, analyseert deze studie de transparantie van de begrotingen. Een zeer open systeem kent het koninkrijk Nederland en de Franse republiek. Duitsland kent een relatief transparant begrotingssysteem ten aanzien van de kost van de President. De begrotingssysteem dat nominatief de bedragen vernoemt is toepasselijk in Belgie, Luxemburg, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen.

Het Spaanse en het Zweedse systeem zijn niet transparant met betrekking tot de begroting.

Punten:

2 punten: Nederland en Frankrijk

1 punt: Duitsland, Belgie, Luxemburg, Noorwegen , Denemarken en het Verenigd Koninkrijk

0 punten: Spanje en Zweden

Ten vierde, analyseert deze studie ook het bestaan van jaarverslagen met daarin gegevens inzake de koninklijke/of de presidentieel financien. Dit systeem is conform de vigerende begrotingswetgeving in de twee republieken. Enkel in het Verenigd Koninkrijk en Denemarken worden ook de persoonlijke financien belicht in het jaarverslag, wat meer is dan de rekeningtoestand van de civiele lijst of de dotaties. Men beperkt zich in diverse landen tot een verificatie van de civiele lijst en de dotaties: Zweden (deels), Nederland en Noorwegen. In Spanje is er sinds kort een eigen initiatief van het 'Casa real ' om diverse financiële gegevens bekend te maken. Maar die cijfers gaan niet over persoonlijke zaken.

Punten:

2 punten: Verenigd koninkrijk en Denemarken

1 punt: Duitsland, Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Spanje en Zweden

0 punten: Luxemburg, België

Ten vijfde zijn er de impact van de financiële crisis en de noodzakelijke sanering van de openbare financiën in de onderzochte landen.

De landen met de minste problemen in hun begrotingen voeren geen besparingen door in de civiele lijst of dotaties: de Bondsrepubliek, Noorwegen, Denemarken, Nederland, Zweden en het Groothertogdom Luxemburg.

De vier andere landen kennen grotere problemen met hun openbare financiën en daar wordt ook verlangd dat de staathoofden een voorbeeld stellen voor de bevolking in het kader van de saneringen. Zo kent de begroting van de Franse President een relatieve budgettaire 'status quo'. De dotaties voor de 'Royals' gaan er op achteruit in België en dat geldt voor het Britse 'Queen' haar financieringsstelsel. In Spanje is er een nominale vermindering van de civiele lijst.

Punten:

2 punten: Verenigd Koninkrijk, Spanje en Frankrijk (sanering of inlevering)

1 punt: België (enkel dotaties)

0 punten: al de zes andere landen (geen inlevering)

Als zesde vergelijking is er het punt van de controle op de aanwending van de gelden die worden toegekend aan de staathoofden. Dit is het meest geregeld in de republieken. Een dergelijke controle bestaat er niet in de drie Benelux monarchieën, Noorwegen en Spanje. In Zweden bestaat deze controle enkel op een deel van de civiele lijst. Een uitgebreidere controle bestaat er in het Verenigd Koninkrijk en Denemarken.

Punten:

2 punten: Frankrijk, Bondsrepubliek, Verenigd koninkrijk en Denemarken

1 punt: Zweden

0 punten: de vijf anderen

Ten zevende is er het punt van het persoonlijk loon voor het staathoofd. Dat is enkel geregeld en dus ook gekend in de twee aangehaalde republieken, het koninkrijk Nederland met het stelsel van de componenten, Noorwegen en het Groothertogdom Luxemburg. Door de controle en de jaarverslagen alsook de openbaarheid kent men dit ook a posteriori in Denemarken en het Verenigd Koninkrijk alsook in Spanje.

Ingevolge de kleinere regeerperiode van de Presidenten zijn er meer gepensioneerde staathoofden in een republiek dan in een koninkrijk. Maar daartegenover staat dat in een republiek er enkel een dotatie bestaat voor de regerende President en dat in diverse monarchieën meerdere leden van de koninklijke familie over een dotatie beschikken.

*** Bladzijde XXIX ***

Punten:

2 punten: Frankrijk, Duitsland, Nederland, Noorwegen en Luxemburg

1 punt: Spanje, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk

0 punten: België en Zweden

Als achtste punt moet er gewezen worden op het feit dat diverse landen instellingen kennen die actief zijn omtrent onroerend goed dat deels gebruikt wordt door leden van de koninklijke familie: de “koninklijke schenking” in België en de “Crown Estate” in het Verenigd Koninkrijk. Een andere variant hiervan zijn het beheer van de roerende goederen: de koninklijke verzameling in België, de koninklijke stichting in Nederland en de Royal collection bij de Britten.

Wel stelt de staat in elk land overheidsgebouwen ter beschikking van het staatshoofd. In de republieken bestaan dergelijke constructies niet.

Punten:

2 punten (duidelijke regeling): België, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek.

1 punt: Noorwegen, Luxemburg, Zweden

0 punten: Denemarken en Spanje

Het negende punt in deze analyse heeft betrekking op het budgettaire gegeven dat diverse uitgaven met betrekking tot het staatshoofd en zijn/haar familie (exclusief de veiligheid) binnen de desbetreffende staatsbegroting moet gezocht worden.

Hier moet gewezen worden op het zeer open Franse systeem, dat in feite een bruto visie geeft op de echte kostprijs.

2 punten: Frankrijk (via begroting)

1 punt: Verenigd Koninkrijk (via jaarverslag), Nederland (via begroting, was vroeger nog beter

0 punten: al de anderen

Tenslotte is er de tiende parameter inzake de toepassing van het beginsel van de wettelijke basis (grondwet en/of wet) van de toekenning van de civiele lijst en dotaties. Dat bestaat overal, behalve in Zweden.

2 punten: iedereen

0 punten: Zweden

De optelsom van de punten van deze tien parameters geeft het volgende resultaat, namelijk:

1. Franse republiek: 18 punten
2. Britse monarchie: 14 punten
3. Duitse republiek: 12 punten
4. Nederlandse monarchie: 11 punten
5. Spaanse monarchie: 10 punten

*** Bladzijde XXX ***

6. Noorse monarchie: 9 punten
7. Deense monarchie: 8 punten
8. Belgische , Zweedse en Luxemburgse monarchie: 7 punten

Spanje is het minst gul in zijn dotaties aan de civiele lijst. Maar die 8,2 miljoen euro is niet te vergelijken met het zeer transparante Franse systeem van 112 miljoen euro.

Wat enigszins te vergelijken is, zijn de persoonlijke wedden van de staatshoofden. Doch dat is enkel gekend in de twee onderzochte republieken, Noorwegen en Nederland.

De Duits protocollaire Bondspräsident en de politiek almachtige Franse President verdienen elk ongeveer 275.000 euro op jaarbasis. Het Franse staatshoofd kent wel een omvangrijkere omkadering dan zijn Duitse collega, doch dat is te verklaren door de politieke positie van de Franse President. Dit presidentieel loon is beduidend minder dan het gekende loon van de monarchen.

- Noorse koning: 1,2 miljoen euro
- Nederlandse koningin : 830.000 euro
- President Duitsland: 277.000 euro
- Frans President: 273.000 euro

Hierbij moet nog vermeld worden dat civiele lijst van de monarchen fiscaal zijn vrijgesteld.

Ter vergelijking de President van de Verenigde Staten van Amerika verdient sinds 2001 een jaarwedde van 400.000 US dollar, een jaarlijkse onkostenvergoeding van 19.000 dollar en een uitgavenvergoeding van 50.00 dollar op jaarbasis. Deze drie zijn allemaal onderworpen aan de fiscale regels. Daarnaast heeft de President ook een jaarlijkse belastingvrije reisvergoeding van 100.000 dollar. Dit geeft 469.000 dollar (355.000 euro) aan wedde en vergoedingen, die onderhevig zijn aan de fiscaliteit met daarnaast de vermelde fiscaal vrije vergoeding van 100 duizend dollar.

De President van de Europese Unie, Herman Van Rompuy, verdient 350.000 euro op jaarbasis met een EU taks van 25 procent geeft dit een netto maandwedde van ongeveer 21.800 euro. Daarnaast geniet hij ook van reis en representatievergoedingen. Deze feiten wijzen er op dat de Presidenten individueel minder verdienen dan de monarchen.. Wel loopt in een republiek de loonkost op door de pensioenen. Bijvoorbeeld in Duitsland geeft dit een bijkomende loonkost van 1 miljoen euro op jaarbasis.

Uiteraard vraagt een dergelijke studie om toch een poging te doen voor een budgettaire kostprijs vergelijking. Hierbij gebruiken we ook het bevolkingsaantal en het BBP per hoofd van de bevolking in US dollars. Dit laatste gaf begin 2010 de volgende cijfers:

- Luxemburg: 82.600 US dollars
- Noorwegen: 54.600
- Nederland: 40.300
- Zweden: 39.100
- Belgie: 37.800
- Denemarken: 36.600
- Duitsland: 35.700

*** Bladzijde XXXI ***

- VK: 34.800
- Frankrijk: 33.100
- Spanje: 29.400

In welvaart is er een enorm verschil te constateren tussen het rijke Luxemburg versus de situatie in Spanje.

Verhoudingsgewijs is dan Spanje een goedkoop systeem. Maar in het Spaanse systeem is het geweten dat vele uitgaven in relatie met de monarchie in de eigenlijke staatsbegroting zijn te zoeken.

Door het gebrek aan budgettaire transparantie zijn vele systemen niet te vergelijken. Bijvoorbeeld als men het Nederlands stelsel met België vergelijkt, dan geeft dit een bedrag van rond de 29 miljoen euro voor België, en rekening houdend met hun bevolkingsaantal (Nederland: 16,5 miljoen en België: 11 miljoen) alsook het verschil in BBP geeft dit een gelijkaardig resultaat.

Het Groothertogdom Luxemburg (500 duizend inwoners) kent wel verhoudingsgewijs een dure civiele lijst, doch dat land wijkt af door zijn zeer hoog BBP . Bovendien is Luxemburg duurder dan Spanje. Maar de Luxemburgse civiele lijst alsook dotaties zijn eerder all in , wat niet kan gezegd worden van de Spaanse civiele lijst.

De budgettaire omvang van de civiele lijst alsook de dotaties in België en Denemarken (5,5 inwoners) zijn wel vergelijkbaar. De kost voor Denemarken met 13,2 miljoen euro ligt erg dicht bij België met een kost van 14,2 miljoen euro. Die verhoudingsgewijze grotere Deense kost kan niet verklaard worden door het BBP per capita tussen beide landen.

Met andere woorden de BBP per capita parameter lost de vragen ook niet op.

Noorwegen en Luxemburg hebben verhoudingsgewijs een duur stelsel van civiele lijst en dotaties. Zeker als we dit vergelijken met de andere kleinere landen en ook rekening houden met het BBP niveau van deze landen. Maar als we toch een land willen aanduiden met het duurste- en goedkoopste systeem dan zijn dat de volgende landen.

- duurste systeem: Noorwegen en Luxemburg
- goedkoopste: Spanje

Besluitend geven we nog eens de kostprijs van de civiele lijst en de dotaties.

■ Frankrijk:	111,7 miljoen euro	= zeer transparant systeem			
■ Nederland:	39,4 miljoen euro	= relatief	“	“	“
■ Verenigd Koninkrijk:	38,2 miljoen euro	= relatief	“	“	“
■ Bondsrepubliek:	30,7 miljoen euro	= relatief	“	“	“
■ Noorwegen:	25,2 miljoen euro	= minder	“	“	“
■ België:	14,2 miljoen euro	= niet	“	“	“
■ Zweden:	13,9 miljoen euro	= niet	“	“	“
■ Denemarken:	13,2 miljoen euro	= niet	“	“	“
■ Luxemburg:	9,2 miljoen euro	= niet	“	“	“
■ Spanje:	8,2 miljoen euro	= niet	“	“	“

Zowel in een republiek of een monarchie dient de federale/nationale staat in te staan voor de veiligheid van het staatshoofd, de omkadering van het staatshoofd door personeel, de huisvesting, de staatsbezoeken enz..

*** Bladzijde XXXII ***

De verschillen tussen republieken en monarchieën laten zich budgettair zien in de volgende drie punten, namelijk:

- het persoonlijk loon dat lager ligt voor Presidenten,
- de hogere pensioenkost in republieken
- het bestaan van dotaties aan familieleden van het staatshoofd in monarchieën.

Een vergelijking maken van cijfers ten aanzien van de kostprijs van staatshoofden in een republiek of een monarchie blijft moeilijk. Dit om de eenvoudige reden dat de betekenis en de inhoud van de desbetreffende civiele lijst alsook de dotatie erg verschillend zijn. Zij hebben elk een eigen institutionele en politieke geschiedenis.

ALL RIGHTS RESERVED by Herman Matthijs °° COPYRIGHT 2012 °° 32 pages °°
